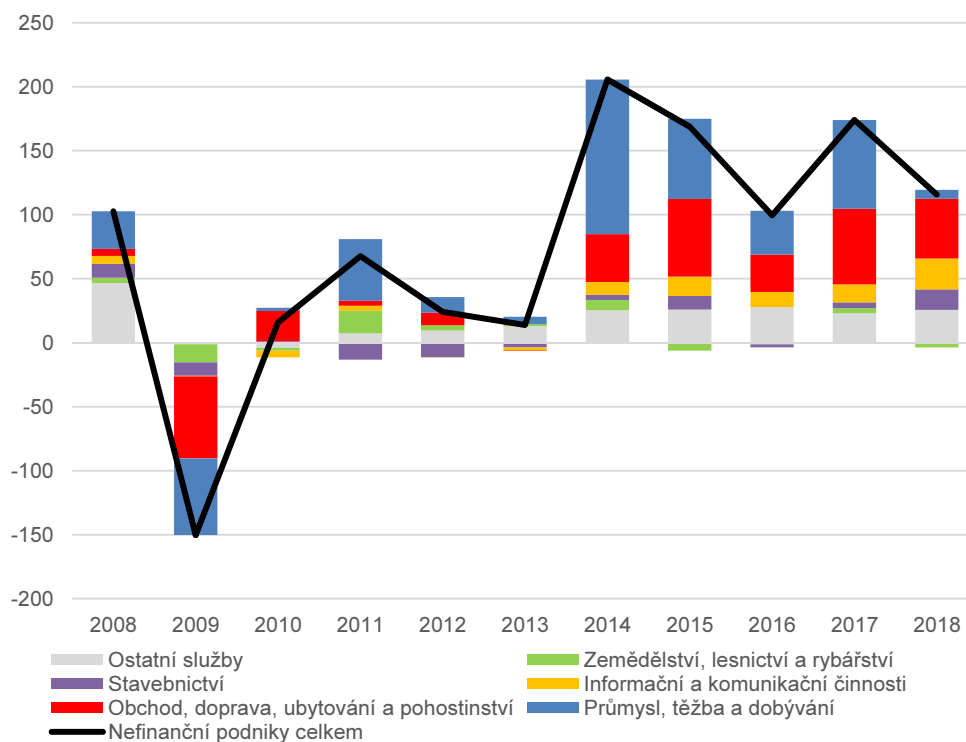

5. Nefinanční podniky

Hrubá přidaná hodnota vytvořená nefinančními podniky loni vzrostla.

Sektor nefinančních podniků (NP) tvoří páteř ekonomiky. Hrubá přidaná hodnota (HPH) vytvořená NP v roce 2018 dosáhla 2 955,9 mld. korun¹ a meziročně se zvýšila o 115,7 mld. Nefinanční podniky se na celkové HPH v ekonomice podílely 61,7 %. Jsou rovněž nejvýznamnějším zaměstnavatelem. Na celkové zaměstnanosti² se loni podílely 60,9 %. Objem jimi vyplacených náhrad zaměstnancům loni dosáhl 1 597,8 mld. korun a tvořil 69,7 % celkových náhrad v ekonomice. Objem výdajů na tvorbu hrubého fixního kapitálu v případě NP dosáhl 857,9 mld. korun a tvořil 63,2 % celkové investiční aktivity národního hospodářství.

Graf č. 7 Hrubá přidaná hodnota nefinančních podniků (meziroční změna v mld. korun)

Zdroj: ČSÚ

Růst poháněla zejména odvětví služeb. Příspěvek průmyslu byl slabší než v předchozích letech.

Největší podíl na HPH nefinančních podniků měla průmyslová odvětví³. Celková HPH, kterou vyprodukovala, dosáhla 1 344,9 mld. korun (45,5 % celkové HPH sektoru NP) a meziročně se zvýšila o 6,9 mld. Uvedená odvětví byla klíčovým přispěvatelem k růstu HPH v letech 2014–2017. V loňském roce ale jejich dynamika značně polevila a to vedlo k nižšímu růstu celé ekonomiky. Kromě meziročního poklesu HPH v těžbě a dobývání (–0,6 mld.) a energetice (–3,3 mld.) je hlavním důvodem zmírnění přírůstku ve zpracovatelském průmyslu (ze 64,0 mld. v roce 2017 na loňských 8,4 mld.). Zčásti lze toto zpomalení přisoudit slabší zahraniční poptávce, na které je český zpracovatelský průmysl závislý. Pokles HPH nastal ve výrobě motorových vozidel, v plastikářství nebo u výroby chemických látek a přípravků. Stagnoval růst HPH ve výrobě strojů a zařízení. Naopak odvětví služeb prosperovala, zejména díky domácí poptávce ovlivněné růstem příjmů domácností. Hrubá přidaná hodnota v obchodě, dopravě, ubytování a pohostinství vzrostla o 46,7 mld. korun. V případě informačních a komunikačních činností dosáhl loni nárůst 24,1 mld. korun

¹ Není-li uvedeno jinak, jsou údaje o hrubé přidané hodnotě uvedeny v běžných cenách.

² Přepočteno na úvazky na plnou pracovní dobu.

³ Sekce klasifikace NACE: B Těžba a dobývání, C Zpracovatelský průmysl, D Výroba a rozvod elektřiny, plynu, tepla a klimatizovaného vzduchu, E Zásobování vodou; činnosti související s odpadními vodami, odpady a sanacemi.

(v roce 2017 to bylo 14,0 mld.). Po dlouhém období stagnace a poklesů došlo k oživení ve stavebnictví (nárůst HPH o 16,0 mld. korun). Odvětví prospívala zvýšená investiční aktivita v oblasti ostatních staveb i několik let trvající vysoká poptávka po bytech, na kterou stavebnictví se zpožděním reagovalo. Ani silný přírůstek zatím nevymazal ztráty způsobené během deset let trvající krize tohoto odvětví – HPH loni dosáhla 165,3 mld. korun a stále nepřekonala úroveň roku 2009 (170,0 mld.). V zemědělství, lesnictví a rybářství HPH klesla o 3,7 mld. korun.

Rekordně se zvýšil objem vyplacených náhrad zaměstnancům. Snížil se tak hrubý provozní přebytek a míra zisku.

Objem náhrad, které NP vyplatily zaměstnancům, loni dosáhl 1 597,8 mld. korun a meziročně se zvýšil o 133,6 mld. (9,1 %). Meziroční přírůstek v porovnání s rokem 2017 posílil. Celková zaměstnanost v sektoru loni vzrostla o 1,7 %, stejně jako v předchozím roce. Nefinanční podniky musely reflektovat situaci na trhu práce, a nárůst mzdových nákladů tak růstem předčil HPH. To se projevilo meziročním poklesem hrubého provozního přebytku a následně i snížením míry zisku⁴ (-2,6 p. b.), která loni dosáhla 46,7 %, což je nejméně za dobu existence samostatné České republiky. I tak je míra zisku nefinančních podniků v Česku vysoká v porovnání s evropským průměrem. Ten loni dosáhl 39,4 %.

Zmírnilo se saldo důchodů z vlastnictví.

Záporné saldo důchodů z vlastnictví, které pravidelně odčerpává významnou část HPH nefinančních podniků, se loni snížilo o 36,4 mld. korun na 472,5 mld. Důvodem byl nárůst na straně zdrojů o 39,9 mld. Sektor si totiž připsal reinvestované zisky z přímých zahraničních investic ve výši 45,2 mld. korun, meziročně o 26,4 mld. více. O 5,8 mld. narostl objem získaných úroků a o 7,9 mld. výše rozdělovaných důchodů společností. Nárůst vyplacených důchodů z vlastnictví byl jen mírný (3,5 mld. korun), došlo však k pohybům v jejich struktuře. Meziročně o 52,7 mld. korun klesl objem reinvestovaných zisků z přímých zahraničních investic a naopak o 45,0 mld. narostla položka rozdělovaných důchodů společností.

Míra úspor nefinančních podniků se snížila. Kapitálové transfery ve formě investičních dotací rostly.

Saldo hrubých prvotních důchodů se díky zmírnění záporného salda důchodů z vlastnictví zvýšilo o 15,6 mld. korun a dosáhlo 907,0 mld. Saldo druhotných důchodů již třetím rokem stagnuje a loni dosáhlo 153,5 mld. korun. Na obou stranách bilance rostl objem prostředků ve formě ostatních běžných transferů. O 10,7 mld. korun ale klesl objem zaplacených běžných daní z důchodů a jmění. Nefinančním podnikům tak loni zůstaly hrubé úspory ve výši 753,5 mld. korun, což je meziročně o 15,7 mld. více. Míra úspor⁵ se přesto snížila na 25,5 %. Kladné saldo kapitálových transferů nefinančních podniků loni dosáhlo 32,3 mld. korun a meziročně se zvýšilo o 17,4 mld. Příjmové transfery měly z většiny formu investičních dotací (30,2 mld.).

Posílení investiční aktivity nefinančních podniků bylo výraznější než v předchozích letech. Míra investic se tak zvýšila.

Investiční aktivita nefinančních podniků meziročně posílila. Výdaje na tvorbu hrubého fixního kapitálu se zvýšily o 59,2 mld. korun, což je přibližně dvojnásobný přírůstek v porovnání s lety 2016 a 2017. Došlo tedy k nárůstu míry investic⁶ o 0,9 p. b. na 29,0 %. Porovnání tvorby hrubého fixního kapitálu s hrubými úsporami ukazuje, že míra samofinancování⁷ sektoru se snížila o 4,5 p. b. na 87,8 %. To vedlo k růstu objemu půjček v závazcích o 113,0 mld. korun, zejména ve formě dlouhodobých úvěrů. Navýšila se také hodnota účastí a podílů v investičních fondech (o 94,7 mld. korun), které jinak tvoří většinu závazků českých NP. O 25,4 mld. korun se zvýšila hodnota emitovaných dluhových cenných papírů.

⁴ Míra zisku nefinančních podniků je definována jako podíl hrubého provozního přebytku k hrubé přidané hodnotě (B.2g/B.1g).

⁵ Míra úspor nefinančních podniků je definována jako podíl hrubých úspor k hrubé přidané hodnotě (B.8g/B.1g).

⁶ Míra investic nefinančních podniků je definována jako podíl hrubé tvorby fixního kapitálu k hrubé přidané hodnotě (P.51g/B.1g).

⁷ Míra samofinancování nefinančních podniků je definována jako podíl hrubých úspor k hrubé tvorbě fixního kapitálu (B.8g/P.51g).